

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет лісового господарства та екології
Кафедра лісового та садово-паркового господарства

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

Сторожук Богдан Віталійович

УДК 331.4:630 (477.42)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**Сучасні підходи до забезпечення безпеки праці у Баранівському
надлісництві**

Спеціальність 205 «Лісове господарство»

Подається на здобуття освітнього ступеня «Бакалавр»

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____Б.В. СТОРОЖУК

Керівник роботи
Ковтун Тетяна Ігорівна
к. с.-г. н., доцент

Житомир – 2026

Висновок кафедри

за результатами попереднього захисту:

Протокол засідання кафедри лісового та садово-паркового господарства

№ від « » 2026р.

Завідувач кафедри

К.С.-Г.Н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Сірук Ю.В.

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

« » 20 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти

захистив (ла)

(прізвище, ім'я, по батькові)

кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою

за шкалою ECTS

за національною шкалою

Секретар ЕК

(науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

(прізвище, ім'я, по

АНОТАЦІЯ

Сторожук Б.В. Сучасні підходи до забезпечення безпеки праці у Баранівському надлісництві . – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 205 – Лісове господарство. – Поліський національний університет, Житомир, 2026.

В роботі було розглянуто сучасні підходи до організації та вдосконалення системи охорони праці в Баранівському надлісництві, удосконалення системи управління охороною праці в Баранівському надлісництві з урахуванням сучасних стандартів безпеки, аналіз та впровадження сучасних практик охорони праці у діяльності, підвищення ефективності охорони праці в лісовому господарстві на прикладі Баранівського надлісництва.

Ключові слова: безпека праці, управління ризиками, виробничі небезпеки, професійні ризики, система управління охороною праці, інноваційні підходи, техніка безпеки, виробничий травматизм, профілактика нещасних випадків.

ABSTRACT

Storozhuk B.V. Modern approaches to ensuring occupational safety in the Baranivske Forestry Management Unit. – Qualification work in the form of a manuscript.

Qualification work for obtaining a Bachelor's degree in specialty 205 - Forestry. – Polissia National University, Zhytomyr, 2026.

The paper considered modern approaches to the organization and improvement of the occupational safety system in the Baranivske Forestry Management Unit, improvement of the occupational safety management system in the Baranivske Forestry Management Unit taking into account modern safety standards, analysis and implementation of modern occupational safety practices in activities, increasing the effectiveness of occupational safety in forestry using the example of the Baranivske Forestry Management Unit.

Keywords: occupational safety, risk management, industrial hazards, occupational risks, occupational safety management system, innovative approaches, safety techniques, industrial injuries, accident prevention.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ В ЛІСОГОСПОДАРСЬКІЙ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	8
1.1. Нормативно-правове регулювання охорони праці в лісогосподарських підприємствах: сучасний стан та особливості	8
1.2. Аналіз виробничого травматизму та групових нещасних випадків у лісовому господарстві в умовах воєнного стану	10
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ У БАРАНІВСЬКОМУ НАДЛІСНИЦТВІ	13
2.1. Організаційна структура та характеристика виробничо-господарської діяльності Баранівського надлісництва	13
2.2. Система управління охороною праці у Баранівському надлісництві	16
РОЗДІЛ 3. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ПРАЦІ В БАРАНІВСЬКОМУ НАДЛІСНИЦТВІ	20
3.1. Напрями фінансування охорони праці у Баранівському надлісництві	20
3.2. Витрати Баранівського надлісництва на заходи з охорони праці	22
3.3. Стан лісозаготівельної техніки надлісництва	25
3.4. Пожежна профілактика на підприємстві	27
3.5. Аналіз небезпечних факторів та управління ризиками	30
3.6. Впровадження сучасних технологій у сфері безпеки праці	30

3.7. Організація навчання та інструктажів	31
3.8. Особливості забезпечення безпеки праці в умовах воєнного стану	31
3.9. Економічне обґрунтування заходів з охорони праці	31
ВИСНОВКИ	33
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	35

ВСТУП

Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю підвищення рівня безпеки праці на підприємствах лісогосподарської галузі України, діяльність яких пов'язана з підвищеним рівнем виробничих ризиків. В умовах воєнного стану особливо загострюється проблема забезпечення належних умов праці, що підтверджується зростанням кількості нещасних випадків, у тому числі групових, на лісогосподарських підприємствах. У зв'язку з цим важливим є впровадження сучасних підходів до організації системи охорони праці, спрямованих на мінімізацію ризиків та підвищення ефективності управління безпекою праці, зокрема в Баранівському надлісництві.

Мета і завдання роботи: полягають у дослідженні та обґрунтуванні сучасних підходів до забезпечення безпеки праці в Баранівському надлісництві, а також у визначенні шляхів удосконалення системи охорони праці на даному підприємстві.

Об'єктом дослідження є: умови праці та параметри безпеки виробничого середовища у Баранівському надлісництві.

Предметом дослідження є: оцінка показників безпеки праці та умов праці, а також процеси їх формування та зміни у Баранівському надлісництві.

Методи дослідження: у роботі використано загальнонаукові методи, зокрема: метод узагальнення — для дослідження організаційної структури системи охорони праці; метод систематизації — для аналізу та впорядкування вихідних даних; метод статистичного аналізу — для обробки показників безпеки праці та оцінки їх динаміки.

Перелік публікацій автора за темою дослідження:

1. Ковтун Т.І., Бабич Ю.О., Сторожук Б.В. Тенденції фінансування охорони праці на лісогосподарських підприємствах України. *Виклики сьогодення та наслідки Чорнобильської катастрофи. Екологія. Наука. Практика-*

2026: матеріали XXII Всеукраїнської науково-практичної конференції (23 квітня 2026 року, м. Житомир). Житомир, 2026. С. 27-28. [1]

2. Сторожук Б. В. Сучасний досвід безпечної організації робіт в Баранівському надлісництві філії «Столичний лісовий офіс». *Лісові екосистеми: сучасні проблеми і перспективи досліджень-2026*: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції (01 червня 2026 року, м. Житомир), 2026. С. 318.[2]

Практичне значення отриманих результатів: полягає у можливості використання запропонованих рекомендацій та заходів для вдосконалення системи управління охороною праці в Баранівському надлісництві. Результати дослідження можуть бути впроваджені з метою зниження рівня виробничого травматизму, підвищення рівня безпеки працівників, оптимізації умов праці, а також удосконалення процесів управління професійними ризиками на підприємствах лісогосподарської галузі.

Структура та обсяг роботи. Дипломна робота складається з титульного аркуша, анотації, змісту, вступу, 3 розділів основної частини, де викладені основні результати досліджень, висновків, списку використаних джерел. Основний текст дипломної роботи складається з 29 сторінок. В роботі розміщено 8 таблиць, 1 рисунок. Список використаних джерел становить 41 найменування.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ В ЛІСОГОСПОДАРСЬКІЙ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

1.1. Нормативно-правове регулювання охорони праці в лісогосподарських підприємствах: сучасний стан та особливості.

Діяльність у сфері охорони праці на будь-якому підприємстві, зокрема й у лісогосподарській галузі, ґрунтується на чинних законодавчих і нормативно-правових актах. Загалом система законодавства з охорони праці має чітко вибудовану ієрархію [3]. Її основою є Конституція України [4] та Закон України «Про охорону праці» [5].

Окрім цього, організація роботи з питань безпеки праці на лісогосподарських підприємствах спирається також на такі нормативні документи:

- Кодекс законів про працю України [6];
- Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [7];
- Закон України «Про колективні договори та угоди» [8].

Кодекс законів про працю визначає характер взаємовідносин між роботодавцем і працівниками у сфері трудових відносин. Водночас у період воєнного стану ці відносини зазнали змін відповідно до низки нормативних актів [9,10,11,12,13,14]. Так, згідно зі статтею 103 Кодексу, працівника необхідно завчасно (за два місяці) попереджати про істотні зміни умов праці. Проте в умовах воєнного стану допускається повідомлення безпосередньо перед впровадженням таких змін.

Крім того, зазначеними нормативними актами розширено перелік категорій працівників, для яких тривалість робочого тижня може становити до 60 годин. Також роботодавець отримав право обмежувати щорічну відпустку до 24 календарних днів для тих працівників, які раніше мали право на довший

відпочинок. Важливо зазначити, що згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 13 березня 2022 року №303 [15], на час дії воєнного стану призупинено проведення планових перевірок підприємств щодо дотримання вимог охорони праці.

У період воєнного стану, відповідно до постанови Кабміну від 20.01.2023 №59 було запроваджено спрощену процедуру розслідування нещасних випадків на виробництві. Зокрема, роботодавець може повідомляти про такі випадки електронною поштою протягом доби; кількість документів для розслідування скорочено з 26 до 11; склад комісії зменшено до трьох осіб; акт огляду місця події дозволено оформлювати у довільній формі; засідання комісії можуть проводитися дистанційно із застосуванням будь-яких засобів зв'язку; також передбачена можливість призупинення розслідування у разі активних бойових дій до стабілізації ситуації [16,17].

Окрім зазначених документів, правову основу діяльності у сфері охорони праці у Баранівському надлісництві формують підзаконні акти, які регулюють такі напрями:

- організацію та функціонування служби охорони праці;
- порядок розроблення внутрішніх нормативних документів;
- процедуру розслідування нещасних випадків, аварій і професійних захворювань;
- проведення атестації робочих місць;
- розроблення інструкцій з охорони праці для основних видів робіт;
- забезпечення працівників сучасними засобами індивідуального захисту тощо.

Аналіз нормативної бази з охорони праці показав, що в ДП «Ліси України» укладено колективний договір на період 2026-2028 років між роботодавцем в особі голови комісії з перетворення Юрія Болоховця та представника Профспілки працівників лісового господарства Володимира Ткачука, який представляє інтереси працівників. Важливе місце в цьому договорі займає розділ «Охорона праці», де визначено зобов'язання сторін щодо створення належних і безпечних умов праці.

Також на підприємстві діють внутрішні нормативні документи, що регламентують:

- формування системи управління охороною праці [18];
- діяльність відповідної служби [19];
- проведення інструктажів і навчання працівників [20];
- порядок розроблення інструкцій з техніки безпеки. [21]

Отже, у Баранівському надлісництві розроблено та впроваджено всі необхідні нормативні акти, які регулюють сферу охорони праці. Крім того, при організації цієї роботи враховуються актуальні зміни трудового законодавства, зумовлені дією воєнного стану.

1.2. Аналіз динаміки виробничого травматизму на підприємствах лісового господарства

Аналіз рівня виробничого травматизму є невід'ємною частиною системи управління охороною праці на лісогосподарських підприємствах України, оскільки він дає змогу об'єктивно оцінити результативність профілактичних заходів щодо запобігання травмам. Із початком повномасштабної війни частина лісових господарств опинилася в зоні активних бойових дій. За інформацією ДП «Ліси України» [22], близько 3 млн гектарів територій, де здійснюється ведення лісового господарства, перебували під окупацією, з яких на сьогодні приблизно 2,5 млн гектарів уже звільнено.

На деокупованих площах залишається значна кількість вибухонебезпечних предметів, зокрема мін і нерозірваних боєприпасів, що створює підвищений ризик для працівників галузі. У зв'язку з цим дослідження специфіки виробничого травматизму в лісовому господарстві в умовах воєнного стану набуває особливої актуальності [23,24,25,26].

У процесі дослідження було використано статистичну інформацію, оприлюднену на офіційному веб-ресурсі Державної служби України з питань праці [27]. Встановлено, що у 2024 році внаслідок виробничих нещасних випадків в Україні загинуло 473 працівники, з яких 46% — у результаті подій, пов'язаних із бойовими діями. У 2025 році загальна кількість загиблих

становила 472 особи, причому 42% смертельних випадків були спричинені наслідками війни.

Що стосується лісогосподарських підприємств (табл. 1.1), то частка загиблих у групових виробничих нещасних випадках у 2024 році становила 6,3% від загальноукраїнського показника, тоді як у 2025 році цей показник зменшився до 5,2%. Водночас питома вага працівників лісової галузі, які загинули внаслідок подій, пов'язаних із війною, залишається суттєвою.

Таблиця 1.1.

Розподіл потерпілих у групових нещасних випадках на підприємствах лісогосподарської галузі України за кодами подій у період воєнного стану

Код події	2024		2025	
	Всього	з них з смертельним наслідком	Всього	з них з смертельним наслідком
01.1.0.	6	4	3	1
01.2.0.	2	1	2	1
02.1.0.	2	1	2	1
02.2.0.	1	1	2	1
02.3.0.	1	0	2	1
03.2.0.	2	1	1	0
03.4.0.	1	0	2	1
03.5.0.	16	14	14	12
04.1.0.	4	3	1	0
04.2.0.	2	1	1	0
11.0.0.	3	2	2	1
16.0.0.	1	0	2	1
18.0.0.	1	0	3	1
23.0.0.	15	7	10	9
Всього потерпілих	57	35	47	30

*код події у відповідності до Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві [20]

Аналіз даних таблиці показує, що у 2024 році найбільша частка потерпілих припадає на події, пов'язані з падінням предметів, дерев і гілок (код 03.5.0) — 16 осіб, що становить близько 28,1% від загальної кількості потерпілих. У 2025 році цей показник дещо зменшується до 14 осіб (29,8%),

однак залишається домінуючим, що свідчить про стабільно високий рівень ризику під час виконання лісосічних робіт.

Другу за значущістю групу становлять події, пов'язані з впливом факторів воєнного стану (код 23.0.0): у 2024 році — 15 осіб (26,3%), у 2025 році — 10 осіб (21,3%). При цьому слід відзначити, що у 2025 році частка смертельних випадків за цим кодом значно зросла і становить 90% від загальної кількості потерпілих у цій категорії, що вказує на підвищену небезпеку таких подій.

Загальна кількість потерпілих у 2025 році зменшилась на 17,5% порівняно з 2024 роком (з 57 до 47 осіб), що може свідчити про певне покращення організації охорони праці або адаптацію підприємств до умов воєнного стану. Водночас рівень смертельного травматизму знизився менш суттєво — лише на 14,3% (з 35 до 30 осіб), що вказує на збереження високого рівня тяжкості нещасних випадків.

Аналіз структури причин травматизму також показує, що технічні фактори (коди 04.1.0–04.2.0) у 2024 році становили близько 10,5% від загальної кількості випадків, тоді як у 2025 році їх частка зменшилась до 4,3%, що може бути результатом покращення технічного контролю або зменшення використання обладнання в небезпечних умовах.

Таким чином, результати аналізу свідчать про необхідність подальшого вдосконалення системи управління охороною праці, зокрема в частині зниження ризиків, пов'язаних із падінням дерев та впливом зовнішніх небезпечних факторів, а також підвищення ефективності профілактичних заходів щодо запобігання смертельному травматизму.

РОЗДІЛ 2.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ У БАРАНІВСЬКОМУ НАДЛІСНИЦТВІ

2.1. Організаційна структура та характеристика виробничо-господарської діяльності Баранівського надлісництва

Баранівське надлісництво знаходиться у південно-західній частині Житомирської області та охоплює території трьох адміністративних районів: Звягельського, Житомирського та Бердичівського.

Управління лісовими ресурсами здійснюється на засадах екологічної безпеки з урахуванням вимог міжнародних природоохоронних угод. Основним нормативно-правовим актом, що регулює сферу лісового господарства в Україні, є Лісовий кодекс України. Водночас правові засади ведення лісгосподарської діяльності, використання та відтворення лісових ресурсів визначаються також Земельним кодексом України і Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища».

Центральним органом виконавчої влади у лісовому господарстві є Державне агентство лісових ресурсів України (Держлісагентство), діяльність якого координує Кабінет Міністрів України через посередництво Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України. Цей орган входить до системи центральних органів виконавчої влади і забезпечує реалізацію державної політики у галузі лісового і мисливського господарства.

Баранівське надлісництво філії «Столичний лісовий офіс» функціонує як відокремлений структурний підрозділ державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України». Згідно з організаційною структурою станом на 01.01.2025 року, до його складу входить 13 лісництв (табл. 2.1).

Основною виробничою ланкою підприємства є лісництво. Його очолює лісничий разом із помічником, а внутрішньо воно поділяється на окремі ділянки. Середня площа однієї ділянки становить близько 780 гектарів.

Керівництво ділянками здійснюють майстри лісу, які також несуть матеріальну відповідальність за закріплені за ними території.

Таблиця 2.1.

Характеристика лісництв Баранівського надлісництва

Лісництво	Загальна площа, га	Адміністра- тивний район	Квартали
Баранівське	8203,3	Зв'ягельський	1-140
Биківське	7091,4	Житомирський	1-96
Довбиське	5077,3	Житомирський	1-102
Довбиське (Адамівське)	4413	Житомирський	1-86
Зеремлянське	6975,5	Зв'ягельський	1-107
Кам'янобрідське	5796,1	Зв'ягельський	1-123
Явненське	6557,0	Зв'ягельський	1-74
Богданівське	4218,4	Бердичівський	46-118
Гвоздаренське	3385,9683	Житомирський	1-77
Романівське	3459,8	Житомирський	1-65
Любарське	3002,0	Житомирський	1-51
Миропільське	3739,0603	Житомирський	1-76
Чорнолозьке	5183,3	Бердичівський	5183,3
Чуднівське	3396,0	Бердичівський	1-54;70-75

Ліси становлять важливе національне надбання держави і залежно від свого призначення та розташування виконують широкий спектр функцій: екологічні (зокрема водоохоронні, захисні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі та рекреаційні), а також естетичні, виховні та інші. У зв'язку з цим вони перебувають під охороною держави. Сукупність усіх лісів на території України формує її лісовий фонд.

Загальна площа лісового фонду Баранівського надлісництва філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України» становить 70 498,1 га, з яких 61 911 га вкриті лісовою рослинністю.

Площа земель, не зайнятих лісовою рослинністю, дорівнює 3 428,1 га. До них належать переважно незімкнуті лісові культури (2 443,4 га), лісові розсадники (80,6 га), лісові дороги та просіки (1 214,6 га), зруби (662,3 га), біогалявини (97,6 га), галявини (40,7 га), рідколісся (33,1 га), а також ділянки загиблих насаджень (64,8 га).

Організація лісокористування базується на класифікації лісів за категоріями, що визначаються відповідно до їх екологічного значення, господарського призначення, місця розташування та функціонального навантаження. Такий поділ встановлено Лісовим кодексом України.

Господарська діяльність Баранівського надлісництва охоплює широкий спектр напрямів, серед яких основними є заготівля деревини, надання транспортних послуг із перевезення лісопродукції, відновлення лісів, ведення мисливського господарства, використання недеревних лісових ресурсів, а також організація рекреаційної діяльності.

У 2026 році до ключових видів продукції лісозаготівлі належать:

- * круглі лісоматеріали як хвойних, так і листяних порід;
 - * дров'яна деревина промислового призначення (хвойна і листяна);
 - * дров'яна деревина непромислового використання (хвойна і листяна)
- трьох груп.

Заготівля недеревної продукції лісу передбачається у формі збору грибів та ягід, який здійснюється третіми сторонами відповідно до поданих ними заявок.

Перелік суб'єктів господарювання, розташованих на прилеглих до надлісництва територіях та зацікавлених у зазначеній продукції, наведено у додатку 3.

Баранівське надлісництво активно взаємодіє з місцевими територіальними громадами, залучаючи зацікавлені сторони. У процесі

базового лісовпорядкування визначається перелік деревинних і недеревинних ресурсів, а також екосистемних послуг, які можуть сприяти розвитку та диверсифікації місцевої економіки.

2.2. Система управління охороною праці у Баранівському надлісництві

Роботи з організації охорони праці у надлісництві ґрунтуються на засадах Галузевої програми поліпшення стану безпеки праці на 2021-2025 роки та Колективним договором ДП «Ліси України» на 2026- 2028 роки [22]. Насамперед на підприємстві у відповідності до ДСТУ ISO 45001:2019 [28] створена система управління охороною праці (СУОП) (рис.2.1.).

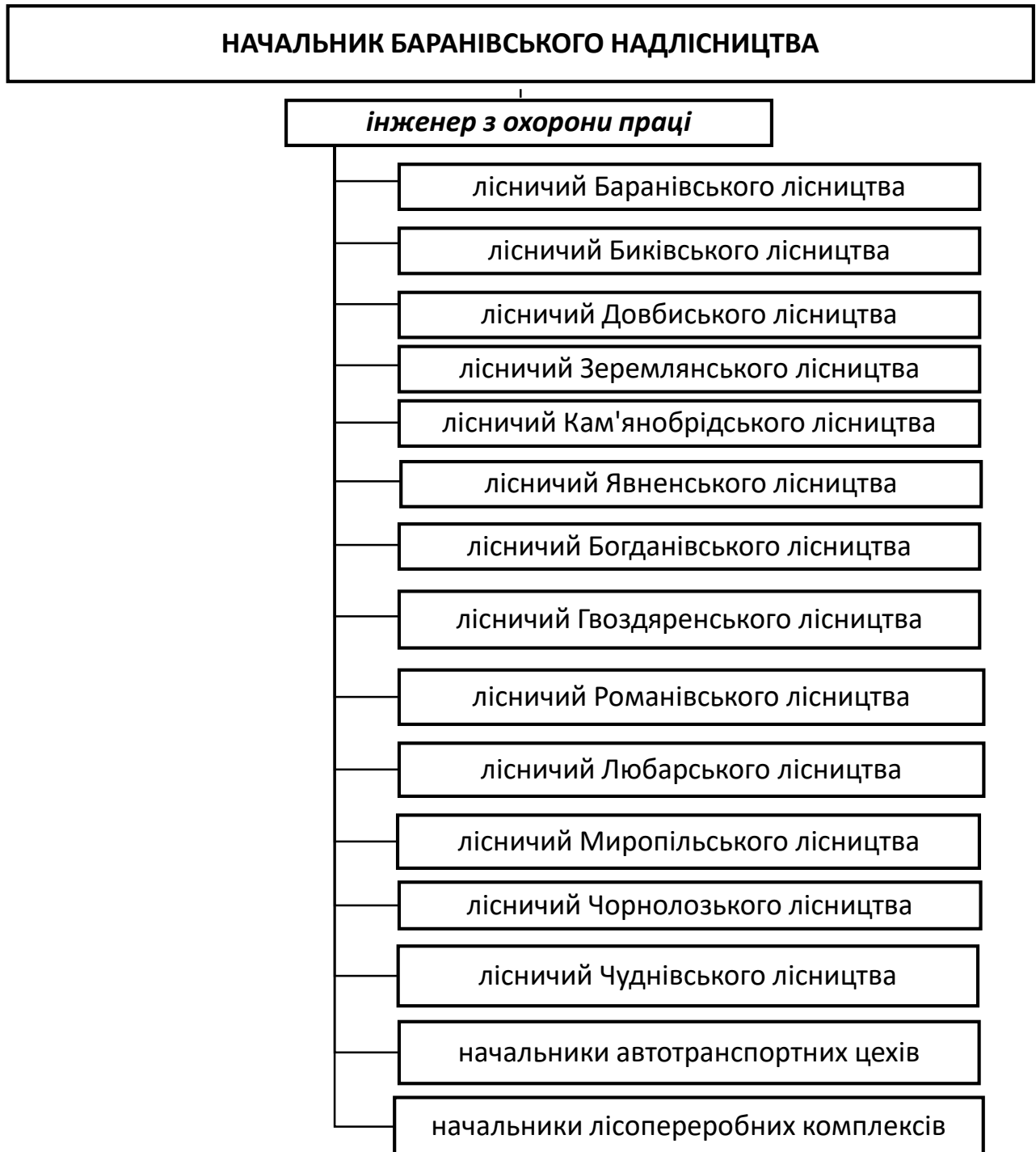

Рис. 2.1.СУОП у Баранівському надлісництві

Окрім цього, на підприємстві затверджено власне Положення про систему управління охороною праці (СУОП). [29] Важливою особливістю сучасної СУОП є її орієнтація на ризики, що відповідає європейським підходам. Це передбачає розроблення карт ідентифікації небезпек для всіх видів робіт і

професій. Такі карти дають змогу визначити основні причини виробничого травматизму та професійних захворювань, а також сформулювати ефективні заходи для їх попередження. До процесу їх створення залучені фахівці служби охорони праці разом із інженерно-технічними працівниками підприємства. Протягом 2025 року цією службою спільно з керівниками структурних підрозділів було розроблено карти ризиків за видами робіт у 14 підрозділах.

Відповідно до Типового положення про службу охорони праці [18], у Баранівському надлісництві створено та діє відповідна служба, представлена інженером з охорони праці I категорії. Її діяльність регламентується внутрішнім Положенням філії «Столичний лісовий офіс», де визначено функції, права та обов'язки цієї служби.

До основних завдань служби охорони праці належать:

- здійснення контролю за дотриманням вимог законодавства у сфері охорони праці;
- участь у розслідуванні нещасних випадків, аварій і професійних захворювань;
- контроль за своєчасним проведенням навчання та інструктажів для працівників;
- розроблення та впровадження внутрішніх нормативних документів з охорони праці.

Інженер з охорони праці має широкі повноваження: він може представляти інтереси підприємства у взаємодії з державними органами, безперешкодно відвідувати всі структурні підрозділи, а також зупиняти виконання робіт у разі виникнення загрози життю або здоров'ю працівників.

Таким чином, у Баранівському надлісництві функціонує сучасна, ризик-орієнтована система управління охороною праці, до якої залучені керівники та інженерно-технічний персонал. Наявність спеціалізованої служби, а також розроблених і затверджених нормативних документів створює належні умови для ефективної організації роботи з безпеки праці на підприємстві.

РОЗДІЛ 3.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ПРАЦІ В БАРАНІВСЬКОМУ НАДЛІСНИЦТВІ

3.1. Аналіз фінансування охорони праці Баранівському надлісництві

Початковим етапом діяльності з охорони праці на підприємстві є визначення належного рівня фінансування. Тому в Баранівському надлісництві організацію робіт з охорони праці розпочато з визначення розмірів нормативних витрат для проведення подібних заходів. Як відомо, обсяг фінансування робіт з охорони праці на підприємствах різних форм власності визначається у відповідності до статті 19 Закону України «Про охорону праці» [5]. Встановлено, що для лісогосподарських підприємств витрати на охорону праці складають не менше 0,5% від фонду оплати праці.

Саме тому наступним етапом наших досліджень було встановлення відповідності рівня фінансування заходів з охорони праці в Баранівському надлісництві нормативним вимогам. В якості вихідних матеріалів використовували дані офіційного сайту ДП «Ліси України» [22]; нормативно-технічна документація надлісництва. В таблиці 3.1. наведені результати лише за 2025 рік, так як надлісництво було сформовано лише в січні 2025 року.

Таблиця 3.1.

Показники фінансового забезпечення системи охорони праці у Баранівському надлісництві

Показники	2025рік
Фонд оплати праці персоналу, тис. грн	27850
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	215
Фінансування заходів з охорони праці, тис. грн	820,0
Фінансування охорони праці у розрахунку на одного працівника, тис. грн	3,8
Частка витрат на охорону праці у фонді оплати праці, %	2,9

Аналіз наведених показників свідчить, що у 2025 році в Баранівському надлісництві спостерігається посилення фінансового забезпечення системи охорони праці. Загальний обсяг витрат на заходи з охорони праці (820,0 тис. грн), свідчить про підвищення уваги до питань безпеки виробничого середовища та управління професійними ризиками.

Показник фінансування у розрахунку на одного працівника становить 3,8 тис. грн, що відображає сучасний рівень інвестицій у безпеку праці та дозволяє забезпечити розширення профілактичних заходів, оновлення засобів індивідуального захисту та підвищення якості навчання персоналу.

Частка витрат на охорону праці у фонді оплати праці становить 2,9%, що свідчить про поступове наближення до більш ефективної моделі фінансування безпеки праці. Водночас даний рівень залишається потенційно недостатнім для повного впровадження сучасних стандартів управління охороною праці, що обґрунтовує необхідність подальшого збільшення інвестицій у цю сферу.

3.2. Витрати Баранівського надлісництва на заходи з охорони праці

Як було зазначено у розділі 3.1, основним документом для проведення аналізу витрат підприємства на заходи з охорони праці є Колективний договір, зокрема розділ «Охорона праці» та додатки до нього. У цих матеріалах відображено перелік комплексних заходів, спрямованих на досягнення встановлених нормативів безпеки та гігієни праці. Вони містять інформацію про назву заходу, заплановані обсяги фінансування за роками дії договору, строки реалізації, а також відповідальних посадових осіб за виконання відповідних робіт.

Фінансування заходів з охорони праці у 2025 році здійснювалося відповідно до положень колективного договору ДП «Ліси України», який визначає основні принципи формування витрат на забезпечення безпечних і здорових умов праці. У межах філії «Столичний лісовий офіс» Баранівського надлісництва структура та напрями використання коштів на охорону праці у

2025 році були сформовані з урахуванням вимог колективного договору ДП «Ліси України» на 2023–2025 роки [22].

Зазначений документ регламентує розподіл фінансових ресурсів між основними напрямками профілактики виробничого травматизму, забезпечення працівників сучасними засобами індивідуального та колективного захисту, проведення навчання з питань охорони праці, а також впровадження заходів з поліпшення умов праці.

Інформаційною базою для аналізу фактичних обсягів фінансування слугували офіційні дані, оприлюднені на вебсайті підприємства, що забезпечує їх достовірність та відкритість [22].

Результати аналізу витрат Баранівського надлісництва на реалізацію заходів з охорони праці наведено в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2.

Структура витрат на заходи з охорони праці у філії «Столичний лісовий офіс» Баранівського надлісництва за 2025 рік

Найменування напрямку витрат	Вартість заходів	
	тис. грн	%
Заходи зі зниження впливу шкідливих та небезпечних факторів	35,0	3,3
Навчання персоналу та перевірка знань з питань охорони праці	265,0	25,2
Забезпечення працівників сучасними засобами індивідуального захисту	690,0	65,7
Підвищення безпеки виробничого середовища та робочих місць (інженерні заходи)	25,0	2,4
Модернізація виробничого обладнання та технічних систем безпеки	15,0	1,4
Поліпшення умов праці (освітлення, вентиляція, мікроклімат)	10,0	1,0

Продовження таблиці 3.2.		
Медичне забезпечення та періодичні огляди працівників	10,0	1,0
Всього	1050,0	100

Аналіз структури витрат на охорону праці у філії «Столичний лісовий офіс» Баранівського надлісництва за 2025 рік свідчить про формування сучасного, ризик-орієнтованого підходу до фінансування заходів безпеки праці. Загальний обсяг фінансування становить 1050,0 тис. грн, що відображає зростання уваги до питань збереження життя і здоров'я працівників в умовах підвищених виробничих ризиків.

Найбільшу частку витрат займає забезпечення працівників засобами індивідуального захисту — 690,0 тис. грн, або 65,7 % від загального обсягу. Така структура є обґрунтованою з огляду на специфіку лісгосподарського виробництва, де значна частина робіт виконується в умовах підвищеної небезпеки. Водночас це свідчить про пріоритетність оперативного захисту працівників від виробничих факторів [30,31].

Витрати на навчання персоналу та перевірку знань з питань охорони праці становлять 265,0 тис. грн (25,2 %), що є позитивною тенденцією та відповідає сучасним вимогам до формування культури безпеки. Зростання інвестицій у навчання сприяє зниженню рівня виробничого травматизму за рахунок підвищення обізнаності працівників щодо безпечних методів виконання робіт.

Частка фінансування заходів зі зниження впливу шкідливих і небезпечних факторів становить 3,3 %, що вказує на необхідність подальшого розвитку превентивних заходів. Водночас витрати на інженерно-технічні рішення, модернізацію обладнання та покращення умов праці (разом близько 4,8 %) залишаються відносно низькими, що може свідчити про недостатній рівень інвестування у довгострокові заходи підвищення безпеки.

Таким чином, структура фінансування у 2025 році характеризується домінуванням витрат на засоби індивідуального захисту та навчання персоналу, що відповідає сучасним тенденціям розвитку системи охорони праці. Разом із тим, для підвищення ефективності управління професійними ризиками доцільним є посилення фінансування інженерних та профілактичних заходів, спрямованих на усунення небезпек на джерелі їх виникнення.

3.3. Стан лісозаготівельної техніки у надлісництві

Стан лісозаготівельної техніки в лісгоспі вивчали протягом 2025 року. Аналізували фактичний стан техніки і дані надлісництва [22]. Необхідно зазначити, що ДП «Ліси України» перебуває у стадії реформування, а послуги з лісгосподарських робіт надають підприємству фізичні та юридичні особи на основі договорів та виграних тендерних угод, а надлісництво в свою чергу застосовує свою техніку на трелювальних роботах та вивезенні лісопродукції.

Забезпечення техніки для трелювання та вивезення деревини від рубок головного користування (РГК) та РФіОЛ в Баранівському надлісництві наведена в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3.

**Забезпечення технікою для трелювання та вивезення деревини від РГК і
РФіОЛ
в Баранівському надлісництві станом на 01.01.2026 року**

№п/п	Марка техніки	Кількість
1	Автомобілі Урал-4420, КамАЗ-4310 з гідроманіпулятором	7
2	Автомобіль ЗІЛ-131 з гідроманіпулятором	5
3	Автомобіль ЗІЛ-131 (ЛТ-25)	5
4	Автомобіль Урал -4420 (ЛТ-25)	10
5	Трактор трелювальний МТЗ-82	26
6	Трактор МТЗ-1025 з причепом «Веймер»	5

З метою оцінки технічного стану лісозаготівельного обладнання підприємства було проведено аналіз його вікової структури (табл. 3.4), а також досліджено показники потужності транспортних засобів — автомобілів і тракторів, що застосовуються для заготівлі та транспортування деревини (табл. 3.5).

Результати аналізу вікових характеристик техніки показали, що переважна частина тракторів і автомобілів, задіяних у виробничому процесі, має середній термін експлуатації у межах 3–8 років. Це свідчить про відносно сучасний рівень технічного забезпечення підприємства та відповідає сучасним вимогам ефективності й безпеки виконання лісозаготівельних робіт.

Таблиця 3.4.

**Вікова структура лісозаготівельної техніки
в Баранівському надлісництві станом на 01.01.2026 року**

Марка	Загальна кількість (%)	До 3-х років (%)	3-5 років (%)	5-8 років (%)	8-10 років (%)	Більше 10 років (%)
ТРАКТОРИ						
MT3-82	26(100%)	1(20)	20(77)	4(15)	1(20)	
MT3-1025	5(100%)	1(20)	1(20)	3(60)		
АВТОМОБІЛІ						
ЗІЛ-131	10(100%)	1(10)	4(40)	1(10)	3(30)	1(10)
Урал -4420	5(100%)		1(20)	2(40)	2(40)	
КамАЗ-4310	4(100%)		1(25)	1(25)		2(25)

Отже, термін експлуатації досліджуваних типів техніки відповідає вимогам нормативно-технічною документації. Варто відзначити, що в надлісництві парк лісогосподарської техніки оновлюється систематично. Таким чином, на

підприємстві лісозаготівельна техніка перебуває в задовільному стані і не становить загрози працівникам, що її обслуговують.

Таблиця 3.5.

**Показники потужності лісозаготівельної техніки
в Баранівському надлісництві станом на 01.01.2026 року**

Марка	Загальна к-ть, од	Потужність одиниці, к.с.	Загальна потужність, к.с.	Загальна потужність, кВт
ТРАКТОРИ				
МТЗ-82	26	80	2080	1551,08
МТЗ-1025	5	107	535	399,25
АВТОМОБІЛІ				
ЗІЛ-131	10	150	1500	1119,4
Урал -4420	4	210	840	626,9
КамАЗ-4310	3	210	630	470,2

Потужність лісозаготівельної техніки оцінювали індивідуально для кожної одиниці, після чого отримані значення переводили у кіловати для забезпечення більш коректного зіставлення з нормативними вимогами. За результатами аналізу встановлено, що технічні характеристики тракторів і автомобілів є достатніми для виконання робіт із заготівлі та транспортування деревини, що сприяє їх ефективній і продуктивній експлуатації.

Таким чином, проведене дослідження підтверджує, що у Баранівському надлісництві технічний стан лісозаготівельних машин відповідає встановленим вимогам охорони праці та забезпечує безпечне виконання виробничих процесів відповідно до чинної нормативно-технічної документації.

3.4. Заходи пожежної профілактики в надлісництві

Важливим напрямом діяльності щодо забезпечення належних умов праці у Баранівському надлісництві є реалізація заходів пожежної профілактики як у

виробничих, адміністративних будівлях і спорудах, так і на території лісового фонду. Це обумовлено тим, що лісові пожежі становлять серйозну загрозу не лише для лісових екосистем, але й для працівників, які залучаються до їх ліквідації.

У процесі організації планових протипожежних заходів підприємство керується чинною нормативно-правовою базою України, зокрема Кодексом цивільного захисту, Правилами пожежної безпеки та Правилами пожежної безпеки в лісах [32,33,34,35]. Загальне управління цією діяльністю покладено на начальника надлісництва. Водночас питання забезпечення пожежної безпеки входить до функціональних обов'язків посадових осіб усіх рівнів, що закріплено у відповідних посадових інструкціях і трудових договорах.

У надлісництві діє окреме розпорядження, яке регламентує:

- порядок організації навчання та перевірки знань працівників і посадових осіб з питань пожежної безпеки;
- проведення інструктажів і практичних занять щодо виявлення та ліквідації лісових пожеж, а також визначає відповідальних осіб;
- алгоритм дій працівників різних підрозділів (лісової охорони, пожежних станцій, спостерігачів, резервних команд підприємств) у разі виникнення пожежі;
- порядок залучення добровільної пожежної дружини, у тому числі в нічний час, святкові та вихідні дні.

Ознайомлення працівників із вимогами цього документа здійснюється під час проведення інструктажів і проходження пожежно-технічного мінімуму.

Відповідно до чинних нормативних вимог, у надлісництві проводиться системна робота з попередження та ліквідації пожеж. Усі виробничі та адміністративні об'єкти оснащені необхідними первинними засобами пожежогасіння, системами сигналізації та протипожежними щитами згідно з установленими нормами. Для окремих підрозділів (зокрема лісопереробного та лісопромислового комплексів, автотранспортних цехів, нижніх складів)

визначено категорії вибухопожежонебезпеки. Відповідно до цих категорій розроблено плани евакуації персоналу та інструкції з пожежної безпеки.

З метою підвищення ефективності протипожежних заходів на початку кожного року в надлісництві проводяться наради, під час яких аналізується стан пожежної безпеки за попередній період та визначаються завдання на майбутнє. Крім того, щорічно затверджується план ліквідації лісових пожеж. Моніторинг пожежної ситуації в лісових масивах здійснюється за допомогою телевізійних систем спостереження, які функціонують за трирівневою схемою: лісництво — філія — державне підприємство.

Таблиця 3.6.

Забезпеченість засобами пожежогасіння та протипожежним обладнанням по Баранівському надлісництві за 2025 рік

Вид обладнання	Од. виміру	Норма	Факт
Лісопожежна станція	к-ть	1	1
Переносні радіостанції	шт.	15	15
Пожежні спостережні вежі	шт.	3	3
Протипожежна наочна агітація	шт.	95	100
Пожежні автомобілі	шт.	8	10
Бортові автомобілі	шт.	5	5
Трактор з лісовим плугом	шт.	13	13
Патрульні автомобілі	шт.	-	3
Пожежна водойма	шт.	100	107
Пожежний напірний рукав	м.п.	1950	2500
Мотопомпа	шт.	13	15
Протипожежна мінералізована смуга	км	800	900
Ранцевий обприскувач	шт.	50	55
Черговий спецодяг	комп.	130	130

Отже, станом на 2025 рік надлісництво забезпечене всіма необхідними засобами пожежогасіння та протипожежним обладнанням. Роботи з пожежної профілактики проводяться в надлісництві систематично і в повному обсязі у відповідності до існуючих нормативів.

3.5. Аналіз небезпечних факторів та управління ризиками

Основні небезпеки в Баранівському надлісництві пов'язані передусім із лісосічними роботами, які традиційно залишаються найбільш травмонебезпечними [36]. Під час валки дерев існує ризик їх неконтрольованого падіння, що може призвести до важких травм або летальних випадків. Значну небезпеку становить також рух лісозаготівельної техніки, зокрема тракторів і трелювальних машин, що створює загрозу наїздів та механічних ушкоджень.

Важливими чинниками ризику є шум і вібрація, що виникають під час роботи бензопил та іншого обладнання, а також пожежна небезпека, особливо в умовах підвищеної сухості лісових масивів. Біологічні фактори, такі як укуси кліщів або інших комах, можуть спричиняти професійні захворювання.

Додатковим суттєвим ризиком у сучасних умовах є наявність вибухонебезпечних предметів у лісових масивах, що пов'язано з воєнними діями. Це потребує проведення спеціальних інструктажів та обстеження територій перед виконанням робіт.

Управління зазначеними ризиками здійснюється шляхом дотримання технологічних процесів, використання засобів індивідуального захисту, проведення навчання персоналу та постійного контролю умов праці.

3.6. Впровадження сучасних технологій у сфері безпеки праці

У Баранівському надлісництві поступово впроваджуються сучасні технології, спрямовані на підвищення рівня безпеки. Зокрема, використовується GPS-моніторинг для контролю за переміщенням техніки, що дозволяє оперативно реагувати на небезпечні ситуації [37,38,39].

Перспективним напрямом є застосування безпілотних літальних апаратів (дронів) для обстеження лісових територій, виявлення пожежонебезпечних ділянок та потенційно небезпечних зон.

Значну роль відіграє використання сучасних засобів індивідуального захисту, які забезпечують зниження рівня травматизму. Крім того, впроваджуються елементи дистанційного навчання працівників, що дозволяє підвищити рівень їх підготовки.

Разом з тим рівень автоматизації виробничих процесів залишається обмеженим, що вказує на необхідність подальшого технічного оновлення підприємства.

3.7. Організація навчання та інструктажів

Важливою складовою системи охорони праці є навчання працівників [40,41]. У Баранівському надлісництві проводяться всі передбачені законодавством види інструктажів: первинний — при прийомі на роботу, повторний — періодично з метою закріплення знань, позаплановий — у разі зміни умов праці, а також цільовий — перед виконанням небезпечних робіт.

Особлива увага приділяється інструктажам з мінної безпеки, що є актуальним в умовах воєнного стану. Систематичне навчання сприяє формуванню у працівників навичок безпечної поведінки та зниженню виробничих ризиків.

3.8. Особливості забезпечення безпеки праці в умовах воєнного стану

Функціонування Баранівського надлісництва в умовах воєнного стану супроводжується додатковими викликами. До них належать ризики, пов'язані з можливим виявленням вибухонебезпечних предметів, обмеження доступу до окремих лісових ділянок, порушення логістичних процесів та підвищене психологічне навантаження на працівників.

У зв'язку з цим підприємство впроваджує додаткові заходи безпеки, зокрема проводить обстеження територій, розробляє безпечні маршрути

пересування, організовує спеціальні інструктажі та забезпечує взаємодію з відповідними службами.

3.9. Економічне обґрунтування заходів з охорони праці

Підвищення рівня безпеки праці потребує певних фінансових витрат, однак ці витрати є виправданими з економічної точки зору. Основні напрями інвестування включають придбання сучасних засобів індивідуального захисту, впровадження систем моніторингу, навчання персоналу, оновлення техніки та забезпечення протипожежними засобами.

Загальний обсяг витрат на реалізацію зазначених заходів може становити близько 200–250 тис. грн залежно від масштабів їх впровадження. При цьому очікується суттєве зниження витрат, пов'язаних із виробничим травматизмом, простоями техніки та штрафними санкціями.

Зокрема, зменшення рівня травматизму дозволяє скоротити витрати на лікування та компенсації працівникам, а також уникнути втрат робочого часу. Покращення технічного стану обладнання сприяє зменшенню простоїв і підвищенню продуктивності праці.

Очікувана річна економія може становити близько 100 тис. грн, що забезпечує окупність витрат протягом приблизно 2–3 років.

Варто зазначити, що економічний ефект доповнюється значним соціальним результатом, який полягає у збереженні життя та здоров'я працівників, підвищенні рівня їх захищеності та формуванні культури безпеки.

Отже у Баранівському надлісництві створено належну систему охорони праці, яка відповідає сучасним вимогам, проте потребує подальшого вдосконалення з урахуванням нових викликів.

Основними напрямками розвитку є впровадження сучасних технологій, удосконалення системи управління ризиками, підвищення рівня підготовки працівників та адаптація до умов воєнного стану.

Економічне обґрунтування підтверджує доцільність впровадження запропонованих заходів, оскільки вони забезпечують як фінансову ефективність, так і соціальну значущість.

Таким чином, реалізація сучасних підходів до охорони праці сприятиме зниженню виробничого травматизму та підвищенню ефективності діяльності Баранівського надлісництва.

ВИСНОВКИ

У результаті виконаного дослідження було всебічно проаналізовано сучасний стан системи охорони праці у лісогосподарській галузі України та безпосередньо в Баранівському надлісництві. Встановлено, що функціонування системи безпеки праці в умовах воєнного стану зазнає суттєвих трансформацій, що пов'язано як зі змінами нормативно-правового поля, так і з появою нових виробничих ризиків, зокрема пов'язаних із мінною небезпекою та наслідками бойових дій.

Аналіз законодавчої бази засвідчив, що в Україні сформовано достатньо розгалужену систему нормативно-правового регулювання охорони праці, яка включає основоположні закони, підзаконні акти та внутрішні документи підприємств. Водночас у період воєнного стану відбулися певні спрощення процедур контролю та розслідування нещасних випадків, що, з одного боку, забезпечує оперативність управлінських рішень, а з іншого — потребує підвищеної відповідальності роботодавців.

Дослідження показників виробничого травматизму показало, що, незважаючи на певну тенденцію до зниження загальної кількості нещасних випадків, рівень смертельного травматизму залишається високим. Основними причинами травмування працівників є падіння дерев та їх частин, а також вплив факторів воєнного характеру. Це свідчить про необхідність посилення контролю за виконанням технологічних процесів і впровадження додаткових заходів безпеки.

Оцінка стану охорони праці у Баранівському надлісництві дозволила встановити, що на підприємстві функціонує система управління безпекою праці, яка відповідає чинним вимогам. Разом з тим виявлено потребу в її подальшому вдосконаленні, зокрема в частині фінансування профілактичних заходів, оновлення технічної бази, підвищення рівня підготовки персоналу та впровадження сучасних технологій контролю ризиків.

Особливу увагу приділено економічному обґрунтуванню заходів з охорони праці, що підтвердило доцільність інвестування в безпеку як ефективного інструменту зниження виробничих втрат і підвищення продуктивності праці. Встановлено, що системний підхід до управління ризиками дозволяє не лише мінімізувати травматизм, а й покращити загальні показники діяльності підприємства.

На основі отриманих результатів запропоновано такі напрями вдосконалення системи охорони праці [8,19]:

1. Привести організацію роботи з охорони праці у повну відповідність до нормативних актів, що регулюють діяльність в умовах воєнного стану.
2. Забезпечити подальше вдосконалення системи управління охороною праці з урахуванням змін, пов'язаних із реорганізацією підприємства.
3. Оновити та доповнити нормативно-правову базу з охорони праці відповідно до сучасних умов функціонування надлісництва.
4. Розширити перелік заходів, що фінансуються за рахунок фонду охорони праці, з метою підвищення рівня безпеки.
5. Забезпечити систематичне оновлення технічних засобів лісозаготівлі та протипожежного обладнання.

Таким чином, досягнення належного рівня безпеки праці у Баранівському надлісництві можливе за умови комплексного впровадження сучасних організаційних, технічних та управлінських рішень, орієнтованих на попередження небезпек, адаптацію до умов воєнного стану та підвищення культури безпеки серед працівників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ковтун Т.І., Бабич Ю.О., Сторожук Б.В. Тенденції фінансування охорони праці на лісогосподарських підприємствах України. *Виклики сьогодення та наслідки Чорнобильської катастрофи. Екологія. Наука. Практика-2026*: матеріали XXII Всеукраїнської науково-практичної конференції (23 квітня 2026 року, м. Житомир). Житомир, 2026. С. 27-28.
2. Сторожук Б. В. Сучасний досвід безпечної організації робіт в Баранівському надлісництві філії «Столичний лісовий офіс». *Лісові екосистеми: сучасні проблеми і перспективи досліджень-2026*: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції (01 червня 2026 року, м. Житомир), 2026. С. 318.
3. Безпека життєдіяльності та охорона праці : навчальний посібник / уклад. : О.П. Житова, В.В. Мороз, Т.І. Ковтун, Л.К. Тичина / За заг. ред. О. П. Житової. Житомир: Вид. НОВОград, 2022. 340 с.
4. Конституція України від 28.06.1996 р. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text>
5. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 р. № 2694-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 42. Ст. 668. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>.
6. Кодекс законів про працю України. К.: Юрінком Інтер, 1998. 1040 с.
7. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, що спричинили втрату працездатності: Закон України від 23.09.1999 р. № 1105- XIV. Відомості Верховної Ради України, 1999, № 46-47, Ст.403. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>
8. Про колективні договори та угоди: Закон України від 01.07.1993 № 3356XII (Редакція станом на 27.12.2019) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12#Text>.

9. Єщенко О. Г., Михальчук В. М. Особливості державного регулювання трудових відносин в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 18. С. 78–84. DOI: 10.32702/2306-6814.2021.18.78
10. Інструкція з охорони праці під час проведення робіт на територіях, де проходять бойові дії. URL: <https://ohoronapraci.com.ua/instructions/651996-instrukciya-z-okhoroni-praci-pid-chas-provedennya-robit-na-teritoriyakh-de>
11. Костюченко О. Є., Колеснік Т. В. Правила внутрішнього трудового розпорядку як інструмент правового регулювання організації праці на підприємствах, в установах, організаціях. Економічна теорія та право. 2021. № 3 (46). С. 89–107. DOI: <https://doi.org/10.31359/2411-5584-2021-46-3-89>
12. Машков К. Є., Горностай О. Б., Товт Т. О. Особливості трудових відносин в умовах воєнного стану: нормативно-правове регулювання. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2022. № 1. С.125-131. DOI <https://doi.org/10.32782/392253>
13. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин: Закон України від 01.07.2022р. №2352-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2352-20#Text>
14. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України від 19.07.2022р. №2136-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>
15. Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану: постанова Кабінету Міністрів України від 13.03.2022р. №303. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/kp220303>
16. Про внесення змін до Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві: постанова Кабінету Міністрів України від 20.01.2023р. №59. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennia-zmin-do-poriadku-rozsliduvannia-ta-obliku-neshchasnykh-vypadkiv-profesiinykh-t200123>
17. Ковтун Т.І., Яценко О.П. Особливості організації охорони праці на лісогосподарських підприємствах України в умовах воєнного стану. Basics of

- learning the latest theories and methods: матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції, 07-10 березня 2023 р., Бостон, США. Бостон, 2023. С. 20-22. URL.: [https:// DOI – 10.46299/ISG.2023.1.9](https://doi.org/10.46299/ISG.2023.1.9)
18. НПАОП 0.00-4.35-04 Типове положення про службу охорони праці. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1526-04#Text>.
19. Порядок опрацювання і затвердження роботодавцем нормативних актів охорони праці, що діють на підприємстві. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0020-94#Text>.
20. Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві : постанова КМУ від 17 квітня 2019 р. № 337. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-n#Text>.
21. Методичні рекомендації для проведення атестації робочих місць за умовами праці : затв. постановою Міністерства праці України від 01.09.1992 р. № 41. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0041205->
22. ДП «Ліси України». Офіційний веб-сайт. URL: <https://e-forest.gov.ua/>
23. Ковтун Т.І., Олійник Є.О. Рівень виробничого травматизму на лісгосподарських підприємствах України. *Сучасні проблеми лісового господарства та екології. Шляхи вирішення*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 7-8 жовтня 2021 р. Житомир: Поліський нац. ун-т, 2021. С. 84-86.
24. Ковтун Т.І., Нагорнюк О. М. Динаміка виробничого травматизму на підприємствах лісової галузі України. *Development, education, culture: integration trends in the modern world*: матеріали XIV Міжнародної науково-практичної конференції, 11-14 квітня 2023 р., Осло, Норвегія. Осло, 2023. С. 18-19. URL.: [https:// DOI – 10.46299/ISG.2023.1.14](https://doi.org/10.46299/ISG.2023.1.14)
25. Ковтун Т.І., Корун М.В. Особливості виробничого травматизму на підприємствах лісової галузі України в умовах воєнного стану. *Theoretical and practical aspects of the development of science and education*: матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції, 05-08 березня 2024 р., Прага, Чехія. Прага, 2024. С.14-16. URL.: [https:// DOI – 10.46299/ISG.2024.1.9](https://doi.org/10.46299/ISG.2024.1.9)

26. Ковтун Т.І. Статистичний аналіз виробничого травматизму на підприємствах, що координуються Держлісагенством України. Наукові читання 2020: мат. конф. науково-педагогічних працівників науково-інноваційного інституту екології та лісу. 12 травня 2020 р. Житомир: ЖНАЕУ, 2020. С. 37 -39.
27. Державна служба України з питань праці. Джерело інформації. URL:<http://dsp.gov.ua>.
28. ДСТУ ISO 45001:2019 Системи управління охороною здоров'я та безпекою праці. URL:https://zakon.isu.net.ua/sites/default/files/normdocs/dstu_iso_45001_2019.pdf
29. Про схвалення Концепції реформування системи управління охороною праці в Україні та затвердження плану заходів щодо її реалізації : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.12.2018 № 989. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/989-2018-%D1%80> (дата звернення 15.10.2019).
30. Мінімальні вимоги безпеки і охорони здоров'я при використанні працівниками засобів індивідуального захисту на робочому місці (НПАОП 0.00-7.17-18) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1494-18#Text>
31. Норми безоплатної видачі спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту для працівників лісового господарства (затв. наказом Мінсоцполітики від 26.02.2018 №293) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0330-18#Text>
32. Ковтун Т.І., Бондарчук О.М. Стан пожежної безпеки на лісогосподарських підприємствах України. *Еко – читання: конференція молодих науковців, студентів та учнів, м. Житомир, жовтень 2019р.* Житомир: Вид-во «Житомирський національний агроекологічний університет», 2019.С. 54-56.
33. Правила пожежної безпеки України від 30.12.2014 р. №1417. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0252-15#Text>
34. Правила пожежної безпеки в лісах України від 27.12.2004 р. №278. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0328-05#Text>

35. Кодекс цивільного захисту України: Закон України від 2 жовт. 2012 р. № 5403-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>.
36. НПАОП 02.0-7.01-23 "Мінімальні вимоги щодо безпеки і здоров'я на роботі працівників лісового господарства та під час виконання робіт із зеленими насадженнями". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2167-23#Text>
37. Волошина С.М. Акти МОП про безпеку і гігієну праці та законодавство України [Електронний ресурс].Режим доступу:<http://vuzlib.com/content/view/1340/115>
38. Венедіктов В.С. Охорона праці: європейські і міжнародні стандарти та законодавство України (порівняльний аналіз). Державний департамент з питань адаптації законодавства. Українська асоціація фахівців трудового права. Харків, Київ, 2006. 680 с.
39. Андрієнко В.М. Стандарти безпеки праці: зарубіжний досвід. Агросвіт, №6, 2014. С.41-47.
40. НПАОП 0.00-4.12-05 Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці від 26.01.2005р. № 15. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0231-05#Text>
41. ДНАОП 0.00-4.15-98. Про затвердження Положення про розробку інструкції з охорони праці : наказ Міністерства праці та соціальної політики України від 29.01.1998 р. № 9. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0226-98#Text>.